

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

red. en sekr. h. pootlaan 242, alkmaar
adm.: merelhoven 273, capelle a.d. ijssel

J. H. VEEFKIND — KROMMENIE

Efeziërs 1:3 enz.

'Amsterdams' kan twee dingen betekenen: (a) zich bevindend in Amsterdam, Amsterdamse grachten; of (b) afkomstig uit Amsterdam, Amsterdamse diamanten.

Wat betekent nu het bijbelse woord 'hemels':

(a) in de hemel, of (b) uit de hemel?

In het nieuwe testament wordt het woord op twee manieren gebruikt: bijvoeglijk en zelfstandig.

Bijvoeglijk.

De Hebreënbrieff spreekt over de hemelse roeping en de hemelse gave (3:1, 6:4). Beide ontvangt men op aarde. Zij bevinden zich niet in, maar zijn afkomstig uit de hemel.

In 1 Corinthhe wordt Adam tegenover Christus gesteld: Gelijk de stoffelijke is, zijn ook de stoffelijken, en zoals de hemelse is, zijn ook de hemelsen. En gelijk wij het beeld van de stoffelijke gedragen hebben, zo zullen wij het beeld van de hemelse dragen (15:48-49). Ook hier gaat het om de afkomst, zoals blijkt uit vers 47: De eerste mens is uit de aarde, stoffelijk, de tweede mens is uit de hemel.

Ook bij het hemels koninkrijk, het hemelse vaderland en het hemelse Jeruzalem (2 Tim. 4:18, Hebr. 11:16, 12:22) gaat het om de hemelse komaf, namelijk van de nieuwe aarde.

Met hemelse lichamen (1 Cor. 15:40) worden blijkens vers 41 bedoeld: zon, maan en sterren, de hemellichamen. Het gaat over de geschapen werkelijkheid, niet over de woonplaats van God.

Als het woord zelfstandig wordt gebruikt, kan men in theorie alles aanvullen. In het grieks staat namelijk alleen 'het hemelse' (enkelvoud) of 'de hemelse' (meervoud). Men kan dus denken aan (a) hemelse plaatsen, de hemel, maar ook aan (b) personen, dieren, planten, dingen, die van hemelse komaf zijn.

Jezus heeft het over 'het hemelse' (Joh. 3:12). Dit kan de wedergeboorte-van-nu of de

wederherstelling-van-straks beteken. Maar in beide gevallen gaat het om zaken van hemelse komaf.

Paulus heeft het over hen die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn,

letterlijk: hemelse en aardse en benedenaardse (Filipp. 2:10).

Dat zijn personen of machten die inderdaad in de hemel zijn. Maar met de hemel wordt dan niet bedoeld de woonplaats van God, maar de bovenste laag van de geschapen werkelijkheid.

Volgens de Hebreënbrieff was de tabernakel een afbeelding en schaduw van de hemelse (8:5).

In 9:23 staat een onzijdig meervoud: het gaat over hemelse dingen, niet over de hemel.

Het woord 'hemels' wijst dus altijd op dingen of personen die uit de hemel afkomstig zijn. Het betekent nergens de hemelse plaatsen, de hemel zelf.

Toch wordt in de brief aan Efeze steevast vertaald met: hemelse gewesten (NV), hemel, lucht (SV), zie 1:3, 1:20, 2:6, 3:10, 6:12.

Op één plaats (1:3) hebben alleen Luther en Calvijn: hemelse goéderen!

Ook op de andere plaatsen ligt de vertaling 'goederen, dingen' voor de hand. Zij werkt zeer verhelderen.

Gezegend zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, die ons (op aarde) met allerlei geestelijke zegen in de hemelse dingen gezegend heeft in Christus (1:3).

God heeft Christus uit de doden opgewekt en Hem gezet aan zijn rechterhand, in de hemelse dingen oppermachtig (1:20).

God heeft ons mede opgewekt en ons mede een plaats gegeven in de hemelse dingen in Christus Jezus (2:6).

In de hemelse dingen wordt door de gemeente de veelkleurige wijsheid Gods bekend gemaakt aan de overheden en de machten (3:10).

Wij hebben te worstelen tegen de boze geesten in de hemelse dingen (6:12).

Blijft de vraag, wat Paulus met die hemelse dingen bedoelt...

Made in Heaven

'Made in Hongkong' — kinderen die zich bevinden in Nederland, krijgen speelgoed dat afkomstig is uit China.

'Made in Heaven' — mensen die zich bevinden op aarde, krijgen dingen die afkomstig zijn uit de hemel.

Wat bedoelt Paulus met die hemelse dingen? Lees zijn brief aan Efeze maar, van het begin tot het eind!

Hemelse dingen zijn: dat God ons tot zijn kinderen heeft aangenomen, dat Hij onze zonden vergeeft, dat Hij ons heeft bestemd tot het eeuwige leven!

Hemelse dingen zijn: uitverkiezing, genade, blijde boodschap, Heilige Geest, Jezus Christus!

Hemelse dingen zijn: geloof, liefde, hoop, vriendelijk zijn, barmhartig zijn, elkaar vergeven, zingen, danken, onderdanig zijn, het nieuwe leven in huwelijk, gezin en maatschappij!

Met die hemelse dingen heeft God ons gezegend in Christus. Op het gebied van die hemelse dingen — trouwens op alle gebied! — is de Here Jezus oppermachtig.

In die hemelse dingen heeft God ook ons neer gezet.

Uit die hemelse dingen blijkt in het leven der gemeente Gods veelkleurige wijsheid.

En juist op het gebied van die hemelse dingen moeten we vechten tegen de duivel.

Jezus is een machtige Heiland. Wij hebben machtige, hemelse dingen gekregen.

Laten we er goed mee omspringen!

Correctie. 15/4 kol. 3, r. 11, is het woord 'dood' uitgevallen. De zin luidt: 'En dat — dat is een stuk dood in ons leven.'

De zondagse autorit en de ontbrekende letter

Per auto vooruit... en achteruit!

De meeste grote uitvindingen betekenen voor de mensheid zowel een stap vóórwaarts als ook een stap achteruit. De mens bepaalt namelijk de richting waarin het gebruik van de uitvinding zich beweegt. En meestal zijn het beide richtingen. Denk aan de boekdrukkunst. Denk aan de ontdekkingen op atoom-gebied. Denk ook aan de auto. En zet die auto dan maar tegelijk op het erf van ons kerkelijk leven. Met de auto kun je uitstekend vooruit komen. Maar... er zit ook een „achteruit” in gebouwd. En voor deze ene keer mogen we dat dan wel eens „geestelijk” opvatten.

Dankzij de auto kunnen mensen die 30 km van de kerk wonen toch de diensten geregeld bijwonen en deelnemen aan het kerkelijk samenleven. Maar diezelfde auto maakt het voor iemand die pal naast de kerk woont mogelijk op zondag erg ver weg te gaan. Wanneer daarbij de kerkgang de „konkurrentie” met het strand of met de vrije natuur niet kan volhouden, dan is het overduidelijk, dat men per auto „achteruit” rijdt... en hard ook! Dat behoeft ik aan niemand verder te verduidelijken. Maar er zijn ook andere mogelijkheden. Men kan er een sport van maken 's zondags op familie- of kennissenbezoek te gaan, waarbij men elders toch heus ook de kerk bezoekt. Men kan rechtstreeks naar een kerk of kerken in de omtrek rijden... louter voor de variatie, of ook omdat de dominee en/of de liturgie elders meer aanspreken/ -spreekt dan thuis het geval is. In zulke gevallen voorkomt men dat grofverkeerde van het kerkverzuim. Maar kan men werkelijk zeggen dat de auto hier vóórrijdt en u vooruit brengt?

De grens...

Ik wil het niet hebben over de jongen die een week-end elders doorbrengt om bij zijn verloofde te zijn. Ik heb het ook niet over het normale aanhouden van familiebetrekkingen waarbij van tijd tot tijd de zondag ingeschakeld wordt. Ik wil het niet hebben over „werken van noodzaak of barmhartigheid”. Maar nu zal er zeker een lezer zijn die op vinnige toon naar de grèns vraagt. Waar gaat het nu van normaal

Kerkelijk Leven

naar abnormaal over? Waar begint het familiebezoek een „sport” te worden? Waar begint de auto achteruit te rijden en u achteruit te brengen? Kom, kom, zo antwoord ik, dat weet u zelf wel. Ik kan u nog wel een tamelijk bruikbare vuistregel geven. Die mist zijn doel bij al te grote onverschilligheid en bij al te grote brutaliteit, maar deze zaken wil ik bij geen enkele lezer veronderstellen! Wanneer u de moeite durft te nemen uw kerkeraad van tevoren over uw afwezigheid en de reden daarvan in te lichten, dan zal het er wel goed uitzien. Tussen haakjes... als u die moeite durft te nemen, dan moet u het maar *doen* ook. Waarom zouden we in de kerk verzuimen wat we als lid van een club of vereniging niet meer dan fatsoenlijk vinden! Maar als u vindt dat het niet nuttig en niet wijs is de ouderlingen „alles aan hun neus te hangen”, dan is het waarschijnlijk mis. Die lichte agressiviteit tegenover de broeders-ouderlingen verraadt de behoefte aan zelfverdediging. En dan valt er ook wel wat te verdedigen. U valt door de mand en het is te hopen dat u dat van uzelf dóórhebt.

Het gaat me dus — om op het onderwerp terug te komen — om dat buitengewone gemak waarmee men de auto pakt en 'em smeert en zijn plaatselijk-kerkelijk leven ontregelt.

De gemeente die achterblijft...

In de samenkomst van de eigen gemeente blijft de plaats van de „zondagsrijder” leeg. Zómaar leeg. Was de kerk alleen maar een organisatie voor de uitdeling van geestelijk voedsel, dan zou dat weinig geven. Dan zou elke bezoeker een loslopend individu zijn. Hij zou dan trachten aan de geestelijke kost te komen en vervolgens zijns weegs gaan. Ieder voor zich! Een eter meer of minder... wie zou er op letten? Maar u voelt wel, dat we zo ver verwijderd zijn van wat de kerk in werkelijkheid is en daarom ook moet zijn en blijven. Lichaam van

Pastorale notities

Kwalijk bidden

De bijbel leert ons dat niet elk gebed aan God behaagt. Er bestaat ook een verkeerd en kwalijk bidden. Jakobus spreekt daarover in zijn brief (4 : 3), als hij zegt: Als u om iets bidt, krijgt u het nog niet, want u bidt verkeerd: u wilt alleen maar uw begeerten bevredigen.

De christenen hadden het in de dagen van Jakobus niet gemakkelijk. Ze waren omwille van het Evangelie van huis en haard verdreven. Er werd veel nood geleden. En dat bracht van zelf allerlei verzoeken mee.

Als het ons goed gaat in de wereld, dan kunnen we veel verdragen. Maar als er armoede en nood geleden wordt worden we prikkelbaar. Dan gaan de boosheden van het natuurlijk mensenhart ons parten spelen. Zo zag Jakobus het leven van de toenmalige christenen door boze hartstochten bedreigd. Hij ziet afgunst, ontevredenheid, geldgierigheid en allerlei boze handelingen. Het gebedsleven zank in. Sommigen baden helemaal niet meer: „Ach, wat geeft al dat bidden om rechtvaardige bejegening, om een dragelijke levenspositie. Ieder moet maar zien te krijgen

wat hij krijgen kan en voor het overige maar niet al te kieskeurig zijn.

De bijbel geeft ons hier een ernstige onderwijzing. Bidden is nog wat meer dan onze begeerten bevredigd te krijgen.

De vraag is: hoe is ons leven ingesteld? Is het ingesteld op het dienen van de Here? Op een wandel naar Gods geboden? Op het liefhebben en zorg dragen voor onze naaste?

Moet de Here in dagen van ziekte genezing geven op ons gebed, als we onze gezonde leden toch niet Gode ten dienste willen stellen tot wapenen der gerechtigheid? Mogen we bidden om herstel en vernieuwing van krachten, om ze straks weer aan te wenden naar het goeddenken van ons eigen hart en ons leven voort te zetten op een manier, waarover de Here ons mogelijk met ziekte kwam bezoeken?

Indien dat zo is, dan kan God ons op het ziekbed laten en naar ons gebed om genezing niet horen, omdat we kwalijk bidden, namelijk om het gezonde leven naar eigen goeddenken te besteden. Iedere zieke onderzoekt eigen hart en leven: „Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, toets mij en ken mijn gedachten; zie, of bij mij een heilloze weg is, en leid mij op de eeuwige weg”.

B. Telder, Bilthoven

Christus! Een lichaam waarvan wij geen „losse onderdelen” maar leden zijn!

Kerkelijke lidmaten als ledematen! Wij vormen met elkaar, sámen, het lichaam van de kerk. En daarom moet dat woord „samen” er ook altijd bij. Sámen Gods Woord horen. Sámen de sacramenten gebruiken, sámen God de Here openlijk aanroepen, sámen God loven en danken. We moeten weer zien dat de samenkomst van de zondag de meest eenvoudige maar ook de allerdiepste wijze is waarop de kerk als lichaam functioneert en waarop dat woordje „samen” tot zijn uitwerking komt. Sámen zitten, sámen horen, sámen bidden, sámen loven. Ik zei het al... de grootste eenvoud, de diepste diepte! Onvervangbaar!

Je plaats zómaar leeg laten... het geeft niets in een openbare eetgelegenheid waar men wel bij elkaar zit maar nooit samen is. Maar het is een kwalijke zaak als het gaat over het lichaam der kerk. Het is een gat. En in het bezorgde kijken van de medeleden, in het ietwat verlegen en ietwat verdrietige vragen, ...kortom, in die bezorgde reacties moet men werkelijk geen bedilzucht vermoeden. Die reacties vormen een echo van wat de kerk is en moet zijn: lichaam van Christus! Daarom wil ik nog eens beklemtonen wat ik gezegd heb over het

informerende van de broeders-ouderlingen inzake uw geplande „normale” afwezigheid. Dat is van praktisch-geestelijk belang. U zou ook bij een behoorlijke matiging van uw uitgaan toch kunnen vergeten dat de kerk een lichaam is en dat u daarom gemist wordt. Als uw zoon opbelt om u te zeggen, dat hij — met uw permissie — bij een vriend zou willen blijven eten, dan is hij aan uw tafel afwezig, maar dan zult u dat niet als een gat voelen. Hij heeft in zijn telefoontje u en de positieve betekenis van de gezinsband erkend. Maar als hij „domweg” bij die vriend zou blijven, dan had u er pijn van! Welnu, we vergelijken de kerk zo graag met een gezin. We spreken nog wel eens van de „Familie van Christus”. Laten we dat dan ook doortrekken in onze kerkelijke omgangsvormen die we vooral niet als vormelijkheden moeten opvatten!

De Zondagsrijder zelf...

Als een zondagsrijder deze dingen leest en overweegt, dan zal hij zich nog eens bedenken. Doet hij dat niet, dan zal het antwoord op de vraag „Waarom ga je naar de kerk?” in zijn leven hoe langer hoe meer een verschuiving ondergaan. Allereerst zal het woordje „samen” gaan vervagen, ook al

zit hij elders in een propvolle kerk. De eigen plaatselijke gemeenschap, die hem als gave en op-gave was aangewezen, heeft hij zómaar gepasseerd. Wat hij doet doet hij „ten koste van...”. En dat brengt mee, dat „allemaal-bij-elkaar” niet meer de volheid van het woordje „samen” bereikt als hij elders een plaats inneemt. Dat „ten koste van...” zal ook een grote belemmering zijn in ander opzicht. Kan het „fijn-met-elkaar-zingen” nog werkelijk de volheid van het *lóven* bereiken? Hoe langer hoe meer word je gedwongen de kerk te reduceren tot die reeds genoemde organisatie tot versterking van geestelijk voedsel. En zo reduceer je jezelf tot „geestelijk konsument”. Het verlangen naar geestelijk voedsel... een uitstekend motief zolang iemand een lid van het lichaam weet te zijn

en zich daarnaar ook gedraagt. Maar als dit goede motief geïsoleerd wordt uit het geheel, dan vindt er een afglijding plaats naar een egocentrische houding. En daarin verschuift een mens zelf mee. Heus, hier rijdt de auto achteruit!

De ontbrekende letter...

We hebben het eigenlijk steeds over de plaats die u en ik in het midden van onze eigen plaatselijke gemeente hebben in te nemen. Een plaats die we nooit gemakshalve maar mogen onderschatten. Daarover las ik in het aprilnummer 1977 van „Het Beste” een bijzonder goed stukje, dat ik u niet wil onthouden. In dat stukje werden de leden van een gemeenschap vergeleken met letters en

die gemeenschap zelf met de volle taalzin. Dat staat niet zo ver van de bijbelse beeldspraak af. Je zou de letters de leden kunnen noemen die samen het lichaam van de taalzin vormen. Dat is natuurlijk niet rechtstreeks bijbels. Maar het is, dacht ik, ook niet onbijbels, omdat de bedoeling van 1 Kor. 12:12-31 bewaard blijft. En zo is het dan mogelijk dezelfde zaak nog eens op een andere manier te zeggen. Die andere manier kan een geheugensteun zijn en misschien nog wel wat méér ook. Laten we zeggen... u neemt de plaats in van een letter in de zin. U bent de e. Daarover kunt u zich bepaald niet beklagen! Uw plaats in de eigen gemeente hebt u afgelopen zondag leeg gelaten? En u dacht dat u heus niet gemist werd? Ach, dacht u werkelijk dat het geen betekenis heeft

als een e voor de medeleetters tot een vraagteken wordt? Want dat is toch echt gebeurd. Ze konden alleen maar vragen: Waar zou hij zitten? Leest u dan eens het zinnetje dat hieronder volgt, nadat ik eerst aan de zetter van „Opbouw” mijn excuses heb aangeboden voor de beproeving die hem wacht!

Mocht u nog ??ns d?nk?n dat d? g?m??nt? g??n b?ho?ft? h??ft aan uw aanw?zigh?id, d?nk dan ?v?n t?rug aan dit l?lijk? stukj? ?n b?s?f dat u d? b?t?k?nis van uw afw?zigh?id voor u h?bt g?zi?n.

Het verdient aanbeveling dit „lelijke stukje” op het dashboard van uw auto te plakken. Misschien is er nog plaats naast het bordje Rijjijofrijijk!

T. HOEKSTRA — ZWOLLE

Het „gevaarlijke” boek (1)

(uw kind leest!)

Op school komen de leerlingen onherroepelijk in aanraking met literatuur: het begint al met de verhalen en gedichten op de lagere school en het gaat door tot de hoogste klassen van het voortgezet onderwijs. Voor de meeste examens moeten de leerlingen een lijst inleveren van boeken die zij gelezen en bestudeerd hebben en het is zo goed als ondenkbaar dat niet elke week opnieuw allerlei boeken ter sprake komen in de klas.

Hebt u enig idee van wat uw kinderen te verwerken krijgen? Ik hoop uw belangstelling daarvoor te wekken; ik stel mij voor wat informatie te geven over Nederlandse literatuur, speciaal die van na de tweede wereldoorlog en over problemen waarvoor de lezers (dus ook uw kinderen) kunnen komen te staan.

Het is vooral mijn bedoeling dat u zich zelf ook eens bezig zult gaan houden met wat uw kind leest en dat u als oudere ook in deze dingen uw kind wilt helpen.

Gevaarlijke boeken

„Of de boeken zijn strijdig met de Schrift — en dan zijn ze gevaarlijk of ze zijn ermee in overeenstemming — en dan kunnen we ze missen.” Toevallig had degene die deze merkwaardige woorden in lang vervlogen tijden sprak, nogal wat in de melk te brokkelen en het gevolg was dat een grote hoeveelheid boeken op de brandstapel terecht kwam. We kunnen ons hoofd schudden over de dwaze consequentie van deze redenering: wat zouden bij voorbeeld onze theologen moeten beginnen zonder hun bibliotheek? Toch hebben we in het algemeen

wel het idee dat boeken gevaarlijk kunnen zijn. Hoe gevaarlijk? Dat weten we misschien niet zo goed. Maar wel is de mening tamelijk gangbaar dat met name „moderne” boeken „vies” zijn. En ook al hebben we nooit iets van hem gelezen, we kennen vrijwel allemaal de naam van zo’n „moderne” schrijver, al is het maar van horen zeggen: Jan Wolkers. Nu is het natuurlijk niet iets nieuws: ook onze ouders dachten van boeken die in hun tijd „modern” waren: zo niet vies, dan in elk geval gevaarlijk. Als je als jongen van een jaar of vijftien in de bibliotheek een boek van Zola

wilde hebben, (hoe lang heet een boek eigenlijk „modern”?) dan keek de juffrouw van de uitleening je onderzoekend aan: „Mag jij dat wel lezen van je ouders?” Maar wie heeft in zijn jeugd niet eens zulke „gevaarlijke” boeken gelezen? Wat niet mocht, had aantrekkingskracht. Kent u nog dat gedichtje van Hiëronymus van Alphen:

*Jantje zag eens pruimen hangen,
o, als eieren zo groot!
’t Scheen dat hij ze wou gaan
plukken.*

Schoon zijn vader ’t hem verbod!

Misschien herinnert u zich nog dat onze brave Janneman de verleiding weerstond:

*„Zou ik ongehoorzaam wezen?
Neen!”*

Helaas, helaas. Onze ouders en grootouders hebben afkeurend gesproken over „die jeugd van tegenwoordig”, en ook wij beklagen ons over de nú opgroeiende jongeren, meestal ook nog in de vaste overtuiging dat wij nu meer gelijk hebben dan onze ouders destijds.

Terecht betwijfelen wij of een verbod om een bepaald boek te lezen wel de gewenste gevolgen zal hebben. En de kans is groot dat wij nogal moeite zullen hebben met het antwoord op de vraag naar de reden van zo’n verbod.

Enkele weken geleden vroeg een jongen uit 4 Havo mij of hij Turks Fruit van Wolkers mocht lezen. Hij bedoelde natuurlijk of ik het voor zijn literatuurlijst zou accepteren. Bij het volgende gesprek bleek dat zijn vader het boek zelf bezat en toen heb ik hem aange-

raden het advies van zijn vader te vragen. O, hij was er zeker van dat zijn vader geen bezwaar zou maken. Ik heb toen gezegd: „Lees het dan maar, als je vader het goed vindt, maar vraag je vader dan ook eens met je over het boek te praten.” De jongen verzekerde mij dat hij met zijn vader prima over zulke dingen kon praten en ik heb hem tenslotte gezegd dat hij dan te benijden was: gefeliciteerd met zo’n vader. Uw kinderen zullen zulke gesprekken hogelijk waarderen. En het is goed dat u zich ook eens afvraagt:

Wat doen ze eigenlijk op school?

Op vrijwel alle scholen voor voortgezet onderwijs, zeker op mavo, havo, atheneum en gymnasium, wordt aandacht geschonken aan literatuur. In de klas worden verhalen en gedichten behandeld, er wordt over van gedachten gewisseld en er wordt een bepaalde uitleg gegeven. Hoe dat tegenwoordig meestal gaat, hoop ik u in een later artikel te vertellen; nu wil ik er vooral op wijzen dat er in de klas literatuur behandeld wordt, en dat daarbij ook „moderne” en „gevaarlijke” boeken aan de orde komen.

Vraagt u uw kinderen daar wel eens naar?

Natuurlijk komt niet alleen maar moderne literatuur aan de orde. Belangrijke werken uit het verleden verdienen ook nu nog onze aandacht en ook daar kunnen heel wat „gevaarlijke” boeken bij zijn. Wie zich met letterkunde bezig houdt, ook uw kind dus, krijgt te maken met allerlei levensbeschouwingen waarvan gezegd kan worden: ze zijn strijdig met de Schrift

(vervolg op pag. 124 - onderaan)

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

Wat deze kerk betreft

(deze Stiftskerk te Weerselo)

Als u ooit de kans krijgt rustig door Twenthe te dwalen, moet u eens naar Weerselo rijden en het kerkje van het oude Stift binnenlopen. De sleutel kunt u lenen in de Stiftsschuur, het naastgelegen koffiehuis. En neem daar nu de tijd voor: elke minuut is goed besteed.

Wat is een Stift? Oorspronkelijk een huis van vroomheid; een tehuis voor mensen, die zich van deze zondige wereld afkeerden om naar betere leefregels een Godzalig leven te leiden. Stift houdt verband met stichting, ook met gesticht, ook met stichten.

Een zekere Hugo van Buren trok zich in 1150 terug uit deze wereld. Was hij teleurgesteld in een (na kruistochten en oorlogen) vergroefde wereld? Dan was hij de enige niet. In Deventer werd in 1225 een Stift geopend, in Hasselt in 1233. En denk aan Geert Grote, de broederschap des gemenen levens, Thomas à Kempis. Denk ook aan de kloosters. De spanning tussen christendom en wereld is wel vaker aanleiding tot een scherpe breuk geworden!

Hugo van Buren. Hij moet van adel zijn geweest. Herinnert u zich dat koningin Wilhelmina, wanneer ze incognito reisde, zich gravin van Buren noemde? Welnu, Hugo van Buren stichtte met zijn gezin, knechten en meiden, een religieuze gemeenschap. Hij meed de wereld. Hij zocht een leven in de geborgenheid van het geloof in Jezus Christus. Dat was in Weerselo het begin van het Stift.

—o—

Nadien is er een mannenklooster geweest, dat door een nonnenklooster is opgevolgd. De „geestelijken” hebben het allemaal niet zo best gemaakt. Er is tenslotte een soort begijnhuis van gekomen: een tehuis van adellijke joffers, aanvankelijk onder tucht van de bisschop van Utrecht, later vrijgevochten tot een wereldse gemeenschap. Die be-

— en dus gevaarlijk. Daarom is het van groot belang hoe die boeken gelezen en besproken worden.

Wie heeft het laatste woord?

Dat er in het schijnbaar zo onschuldige gras soms venijnige aders verscholen zitten, wil ik nu eens demonstreren aan de hand van één van onze oudste en bekendste verhalen: Van de Vos Reinaerde. Aan het eind blijkt dat Reinaert iedereen bedrogen heeft: de haas is opgegeten, de bekering en de vroomheid van Reinaert waren gehuicheld om aan het gerecht te ontsnappen, de beer en de wolf (leden van de Hoge Raad!) liggen verminkt in de gevangenis te kreunen, de geestelijke blijkt een bange, domme oplichter te zijn, de koning heeft zich om laten kopen: het is allemaal list, leugen en bedrog. Dan treedt uit de achtergrond een dier naar voren dat we in het verhaal nog niet hebben ontmoet: de luipaard Firapeel. Hij neemt het initiatief. Hij sust de koning die in machteloze woede staat te brullen en hij regelt de schadevergoe-

ding met de slachtoffers: de ram Belijn wordt vogelvrij verklaard, hij wordt de rechteloze prooi voor wolf en beer. Werkelijk recht wordt er niet gedaan: werkelijk recht bestaat niet in dit verhaal; het heersende recht is dat van de sterkste of van de slimste! Wie is die Firapeel? Wie regelt er uiteindelijk de zaken? Het is de luipaard (luip-aard), te verbinden met luipen = gluisen, verraderlijk aanvallen), hij is de tegenhanger van de koning, van Nobel, de leeuw. De luipaard is de koning van de nacht, de vorst der duisternis. Hij heeft het laatste woord, hij trekt uiteindelijk aan de touwtjes! En dan is het ook niet maar toeval dat juist Belijn, de ram, de dupe wordt: hij is de geestelijke aan het hof, de vertegenwoordiger van de kerk, u kunt ook zeggen: van het christendom! De middeleeuwse luisteraar heeft bij het einde van dit verhaal de rillingen over zijn rug voelen lopen, en ook wij huiveren als we zien welke grondgedachte achter deze geschiedenis steekt.

Is de Reinaert dus een gevaarlijk boek? Het ligt er maar aan hoe

ston'd tot de Franse revolutie. Daarna werden kerk en gebouwen aan de staat getrokken, nader aan de Hervormde gemeente geschonken.

En op die plaats, waar de spanning tussen kerk en wereld de gelovigen zo dikwijls te zwaar is gevallen, slaat de weegschaal thans de andere kant uit. Van Weerselo's kerkje gaat thans een milde zegen uit: kracht van de Geest, die niet alleen plaatselijk maar ook landelijk grote dingen doet. Als u de sleutel hebt mogen verkrijgen en u komt de kleine hal binnen, wordt uw oog getroffen door een plakkaat. Daar staan goede woorden op, ik heb ze voor u opgeschreven. Luister:

In deze kerk ligt een oud boek op de kansel. Het is een kritisch boek. En dat blijkt het in een tijd van vooral geestelijke milieuverontreiniging zelfs meer en meer te zijn. Dat boek doet niet luidruchtig. Het vraagt gehoor. In de stilte.

Pas in de stilte zal ook de taal van doopvont en tafel weer worden verstaan. De doop spreekt van reddeloze drenkelingen, die mogen opstaan tot een nieuw leven. Het avondmaal spreekt van schuldvergeving en waarachtige gemeenschap.

Ternauwernood opgedregd uit de moederschoot zullen onze kinderen daar nog niet van weten. Maar ze moeten het straks wel weten, als het uur komt dat ze zich, ondanks alle uiterlijke welvaart, reddeloos zullen voelen.

Misschien zijn er maar weinigen die deze taal verstaan. Maar terwille van de mensen moet dit geheim bewaard worden. De kerk op het Stift is zo'n bewaarplaats, zo'n „heilighdom”. Daarom pleiten wij voor haar behoud.

—o—

Als u dan binnenkomt in het kerkgebouw zelf, voelt u het aan (als dat u gegeven is): dit is een klein heilighdom, een gouden kleinnood. Hier zijn engelen. Hier wordt de rust geschonken. Hier het vette van Gods huis gesmaakt.

Ja, dat zijn geestelijke termen. Maar ze behoren bij de materie van eiken banken en Bentheimer zandsteen, van zerken, kaarsenluchter, een eeuwenoud stenen doopvont, een sobere tafel, een spreekgestelte. En een piepklein orgeltje van acht en een half stemmetje met aangehangen pedaal. In de vensters staan nog de wapens van enkele adellijke joffers — maar het licht is er even zacht om. Als u de hele sfeer wilt samenvatten, dan zoekt u naar woorden als soberheid, nederigheid, dienende liefde — Christus.

het gelezen wordt. Er komen ook fragmenten in voor die sommigen „vies” zullen willen noemen: er wordt nogal openlijk over seksuele zaken gesproken en zowel de pastoor als zijn vrouw (!) komen flink voor schut te staan. De auteur heeft geen al te optimistische kijk op zijn medemensen en in de door hem geschetste dierenwereld zijn de menselijke tekortkomingen duidelijk herkenbaar. Wilt u het boek nog eens lezen, maar ziet u op tegen het oude Nederlands? Er is een pocketuitgave (Ooievaar-reeks) waarin naast de Middelnederlandse tekst een bewerking in moderner Nederlands is opgenomen.

Een gevaarlijk boek? Het ligt er maar aan, hoe het gelezen wordt. Ook bij het lezen en beoordelen van romans, verhalen en gedichten zullen wij, volwassenen en jongeren, er steeds van doordrongen moeten zijn dat al die menselijke gedachten en gevoelens, al die woorden, getoetst moeten worden aan HET WOORD van de Almachtige. Uiteindelijk is het God die het laatste woord heeft.

Kunnen wij dan maar niet beter

die boeken vermijden? Waarom zouden wij zulke boeken gaan lezen? Waarom moeten kinderen eigenlijk die boeken lezen? Eén van de antwoorden die ik kan geven, luidt:

Het is uit het leven gegrepen!

De overeenkomst tussen het t.v.-programma van die naam en het verhaal over Reinaert, de vos, is dat het beide „satires” zijn, d.w.z. dat ze toestanden, gebeurtenissen en personen over de hekel halen, iets wat hun niet door iedereen in dank wordt afgenomen. Maar dat de onderwerpen uit het leven gegrepen zijn, zal wel niemand ontkennen.

Alles wat u in de literatuur ontmoet, is uit het leven voortgekomen. Dat geldt voor alle kunst: van smartlap tot Mattheüs Passion, van de psalmberijmingen van Datheen tot de gedichten van Huub Oosterhuis, van de brave kinderliedjes uit de Verlichting tot de schokkende protestliteratuur uit onze tijd. We zullen ze verschillend beoordelen, soms zelfs de term „kunst” bij bepaalde

En dan staat daar een tafel, met een stoel. Op de tafel een boek met enkele verzen. Het boek heet „Wat deze kerk betreft — deze Stiftskerk te Weerselo”. Het eerste gedicht schreef ik voor u over. Luister:

*Deze kerk kan bezichtigd
men kan er voor-zichtig
aandachtig aan
met het oog
binnengaan*

*doch haar beminnelijk
innerlijk
komt men veeleer
met het oor
op het spoor*

*er zijn bezoekers
er zijn zoekers
die langzaam aan
op Zondag
dat verstaan.*

En het tweede ook:

*De Stiftskerk
zachte muren
vol gebeden
om u heen
zachte steen
vol verleden en heden
oorschelpen
die verstaan
diep verstaan
mensen over de
drempel helpen*

*een doopvont
zachte mond
van het wassende
wassende water*

*een tafel
van lichtende toekomst
van hoogtij en bruiloftsmaal*

werken niet van toepassing achten, maar we zullen moeten toegeven: ze hebben met het leven te maken. En in dat leven staat ieder van ons.

Het is mogelijk dat u zich niet voelt „aangesproken” door een boek, maar het kan best zijn dat uw kinderen er wel iets in herkennen, dat het bij hen wel „overkomt”. Een volgende keer wil ik graag wat nader ingaan op problemen bij literatuur, vooral bij die van na 1945.

Ik weet natuurlijk niet hoe belangrijk de lezers van „Opbouw” dit onderwerp vinden, ik waag het er maar op. Het gaat er mij om dat met name ouders van schoolgaande kinderen zich en dat zij hun kinderen zul-
er eens in zullen verdiepen len gaan helpen bij het ver-
werken van de „levensvra-
gen” waarvoor zij komen te staan. Mocht iemand op mijn artikeltjes willen reageren: ik zal dat erg op prijs stellen.

Omdat „Opbouw” toch in feite een kerkelijk blad is, wil ik deze keer besluiten met een gedichtje waarin de visie van een moderne „buitenstaander” doorklinkt. Het is van Remco Campert:

Kerken

*Staan nog kerken, steeds weer
Opgebouwd. Men kan er altijd wel
Een of twee vrouwen in vinden,
Biddend voor neven, voor eigen heil,
Voor dat van de wereld zodoende.*

*Het is stil in de kerken, stiller
Dan in een windstille natuur.
Koud ook, kouder dan
Op een bevroren meer. Stil en koud
Zijn de kerken: men zegt sereen.
Op vastgestelde uren kunt u er zingen.*

*Kerken staan in steden en dorpen,
Verspreid door het land, zoals
Benzinestations:*

*Overall poetst de ruiten, vult
De tank, ontvangt zijn geld, gaat
Naar binnen, leest zijn krant.*

*een kansel
een groot open boek
wijd open*

*dit Huis
een gave
een haven
om binnen te lopen.*

—o—

Er staan meer gedichten in dat boek. Alle wat deze kerk betreft, deze Stiftskerk te Weerselo. Guillaume van der Graft leverde zijn bijdrage. Huub Oosterhuis niet minder. Soms een gedicht van „zo maar een kerklid”. Laat me u nog het vers van Van der Graft weergeven; u vindt het in zijn bundel „Woord voor Brood”, 1956:

*Ik wou dat ik in Weerselo kon wonen
bij het Stifthuis
bij de kerk
bij de stenen Christus*

*ik wou dat ik in Weerselo
ver van de zee en dicht bij de oorschelp
der aarde
wonen kon als een woord
in de mond van het landschap
onder het grijze verhemelte
tussen de tongen van de bomen*

*dan doopte ik daar de kinderen
woord voor woord
in de keel van het water*

*dan sneed ik daar het brood
van het lichaam der aarde
ik brak het zodat het begraven werd
in de ziel van het volk
en levend werd
en levend werd in zijn hart*

*en ik preekte zo helder
als pas gewassen kinderen
op zaterdag
een school voor het blote leven*

*maar nee
hoe stil ook de weg
meer en meer ingetogen
in Weerselo kan ik niet wonen*

*waarom niet?
omdat ik het zeg.*

—o—

De predikant van Weerselo — ik kon hem niet de hand drukken — is een parttimer: werkt deels voor de kerk, deels voor zijn levensonderhoud. Dat is toch eigenlijk prachtig: als Paulus is hij niet afhankelijk van zijn discipelen, maar daar kan het Woord nog wel krachtig om zijn. En dat is het Woord te Weerselo. Er wordt gepreekt, dat de mensen van verre reizen om het aan te horen. Er wordt tafelgemeenschap geïnfuseerd, met „allen die alzo gezind zijn”. Er wordt troost gereikt aan alle beladenen en beladenen. Er wordt gedoopt — zij het dat de onkerkelijkheid ook in het kleine Weerselo zich doet gelden. „Maar juist uit de steden”, schrijft de predikant in een boekje, „beginnen de mensen op zondagochtend weer naar de kerk te komen. Hun aantal groeit. Wat zoeken zij? Andere, betere leefregels? Dat zou wel eens kunnen zijn. Het kon wel eens wezen — de woorden zijn van een monnik uit het 20ste eeuwse klooster Taizé in Bourgondië — dat de oude en vergeten dorpskerkjes in Europa een opdracht hebben die in de steden verloren is gegaan, de opdracht die vroeger de kloosters hadden: om het beste van het beste al pionierend over te dragen aan komende geslachten”.

Over de commune van Taizé is in dit blad geschreven door dr Wolde-ring. Men zoekt daar naar „andere, betere leefregels”. Leefregels, waarnaar geleefd wordt, geleefd tot in eeuwigheid. Daar dacht ik aan, toen ik binnentrad.

Dit wat deze kerk betreft. De sleutel kunt u lenen in de Stifts-schuur, het naastgelegen koffiehuis. En neem daar nu de tijd voor: elke minuut is goed besteed.

Over „de onsterfelijkheid der ziel” *) (1)

Bij de redactie van ons blad kwam een ingezonden stuk binnen over mijn artikelen die handelden over de onsterfelijkheid der ziel. Ik zal dat hier laten afdrukken.

Naar aanleiding van het artikel over dit onderwerp in „Opbouw” van 14-1 en 18-2-77, wil ik gaarne enkele opmerkingen plaatsen.

Hebben wij de opvatting dat de ziel onsterfelijk is, van de Grieken overgenomen?

Zou het niet „andersom” kunnen zijn en dezen dat door overlevering hebben overgenomen van de schrijvers der Heilige Schrift?

Bij vele volken is b.v. nog een vaag besef overgebleven van een grote vloed, die moet geweest zijn.

De machtige daden Gods zijn bij veel heidense volken eeuwen later nog bekend.

De Farizeeën, die vasthielden aan de Joodse traditie en de vertolkers waren van het volksgeloof, leerden de onsterfelijkheid van de ziel.

En deze mening is bij de heidense volken niet onbekend gebleven. Tijdens de ballingschap zijn de Joden onder de volkeren verspreid en is hun mening dien-aangaande zeker niet onbekend gebleven.

En deze verstrooiing vond eeuwen voor Plato en de zijnen plaats. En deze kunnen het dus van hen hebben „overgeleverd”, maar „verwongen”, want ze leefden niet onder de beademing van Gods Woord.

Naar mijn mening gingen de schrijvers van het O.T. er van uit dat de mens uit ziel en lichaam bestaat. Pred. 12:7: „en het stof tot de aarde wederkeert, zoals het geweest is en de geest wederkeert tot God, Die hem geschonken heeft.”

Zach. 12:1: „en des mensen geest in zijn binnenste formeert.”

1 Kon. 17:21: „Here, mijn God, laat toch de ziel van dit kind in hem wederkeren.”

Ze gingen er dus van uit dat de ziel tot God wederkeert en dus niet sterft.

Het Nieuwe Testament geeft daarover duidelijker bewijzen.

In de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus wordt door Christus verteld, dat Lazarus door de engelen gedragen werd in de schoot van Abraham. En even verder (vers 26): „en nu wordt hij hier vertroost.”

En het antwoord van Christus op de vraag der Sadduceëen is: „God is geen God van doden, maar van levenden.” En verder in Luk. 20:37: „want voor Hem leven zij allen.”

Sterker nog wordt het benadrukt in de tekst Matth. 10:28:

1. weest veeleer bevreesd voor Hem, die beide lichaam en ziel kan verderven in de hel, en het gedeelte daarvoor die het lichaam kunnen doden en de ziel niet kunnen doden.

Paulus schrijft in de 2de brief aan de Cor.: „Wij begeren temeer ons verblijf in het lichaam te verlaten en bij de Here onze intrek te nemen.” En zou dat dan pas gebeuren met de opstanding? Dus een hemel, met alleen engelen, momenteel? Even daarvoor schrijft Paulus, dat als deze aardse tent, waarin wij wonen,

*) Het was mijn bedoeling nog wat over prof. Schilder te schrijven, maar het „Ingezonden” waarop ik in dit en de volgende artikelen inga ligt al te lang te wachten. En daarom nu eerst deze.

afgebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een eeuwig huis.

Calvijn leerde de onsterfelijkheid der ziel en toont tegen degenen, die leren dat de ziel sterfelijk is. Hij noemt het „een dwaasheid” en een „beestachtige dwaling”.

Antwoordt 57 van de catechismus zegt: „van stonde aan”, en de latijnse tekst zegt het nog duidelijker, „nadat ze uit het lichaam uitgegaan is, onmiddellijk.”

Ook in onze geloofsbelijdenis gaat men er van uit dat de mens uit ziel en lichaam bestaat:

art. 19: „een ware menselijke geest, die uit Zijn lichaam scheidde.”

art. 18: „spreekt over de ziel zowel als het lichaam.”

art. 37: „de zielen te zamen gevoegd en verenigd zijnde met hun eigen lichaam.”

Als we aan antwoord 57 gaan tornen, moeten onze belijdenisgeschriften „op de helling” en dus „herzien” worden. En voor onze belijdenis heb ik een heilige eerbied.

Een vrijgemaakte predikant (binnen verband) ging nog verder. Hij blies de adem uit zijn mond en zei: „Dat is mijn ziel”. Dus wat koolzuur en water!

In het artikel wordt de tekst aangehaald uit 1 Tim. 6:16.

Alsof daarmee bewezen is dat de ziel sterfelijk is, alsof er staat „God alleen is onsterfelijk”.

Maar dat staat er niet.

De tekst luidt, 1 Tim. 6:16: „de Koning der koningen en de Here der heren, die alleen onsterfelijkheid heeft en een ontoegankelijk licht bewoont.”

In de grondtekst wordt aangeduid dat God de onsterfelijkheid bezit. Hij is de Eigenaar, de bezitter.

Zeker, God is onsterfelijk. Doch dit is te zwak gezegd: God bezit de onsterfelijkheid.

Dat is veel sterker uitgedrukt.

Maar dat is geen bewijs dat onze ziel niet onsterfelijk is. Er zou meer van te zeggen zijn, maar dan wordt het artikel te lang.

P. Bos

Laat ik beginnen met te zeggen dat ik blij men dat mijn goede vriend Bos — we kennen elkaar al meer dan een halve eeuw — van zijn hart geen moordkuil heeft gemaakt en precies gezegd heeft hoe hij over deze zaak denkt. Graag ga ik in ons blad in op wat hij geschreven heeft. En wel om twee redenen. In de eerste plaats omdat er misschien meer mensen tegen deze zaak net zo aankijken als hij. En in de tweede plaats omdat ik op deze wijze de kwestie waar het hier om gaat in nog wat breder verband kan tekenen.

☆☆☆

Ik wil eerst een herinnering ophalen uit de jaren dertig, die „wonderlijke tijd” zoals iemand die heeft genoemd.

Het was een tijd waarin, zonder dat er van enige „groep” of „kongsi” sprake was, in allerlei

plaatsen, door allerlei theologen, predikanten — en niet-theologen! — pretentieloos aan intensieve Schriftstudie werd gedaan en daardoor met name de ogen open gingen voor de invloed van de in wezen heidense filosofie die, via de roomse scholastiek op de gangbare gereformeerde theologie werd uitgeoefend.¹⁾

Die inwerking van de scholastiek bestond vooral daarin dat men het levende Woord van God en de levende theologie ging bewerken met categorieën, denkmodellen, begrippen die aan die door de griekse filosofie geïnfecteerde scholastiek waren ontleend. Men wilde de „eenvoudige” theologie van Calvijn en Luther „wetenschappelijker” maken en gebruikte daarvoor wapenen die aan de „vijand”, de tegenstander, waren ontleend. Men paste de methode van de scholastieke theologen toe bij de uitleg van de Heilige Schrift, de ontwikkeling van de theologie, de polemie, speciaal met de roomse opponenten. Men besefte niet of niet voldoende dat men zo iets niet kan doen zonder tegelijk ook veel van de „inhoud” van die theologie over te nemen. En men doorzag ook niet dat het met de scholastieke methode „bewerken” van de Heilige Schrift ongeveer zo iets is als het meten van water met een lineaal of als het opvangen van gedachten in een inhoudsmaat!

Door deze scholastieke methode toe te passen kwam men tot allerlei „onderscheidingen” die vreemd waren aan de Heilige Schrift. En men deed dat met zo’n kracht en ernst dat die tot vandaag toe, zelfs onder de „eenvoudige” gelovigen, gangbaar zijn gebleven. En — dat wil ik er bij zeggen — de „gereformeerde gezindte” hebben uiteengejaagd en verscheurd!²⁾

Zo ging men spreken van „uitwendige” en „inwendige” roeping alsof dat er twee waren. En over een „uitwendige” en een „inwendige” heiligheid en een „uitwendig” en „inwendig” verbond. Men hoorde op de preekstoel oren over de „hebbelijkheid” (de potentia) en de „dadelijkheid” (de actus) van het geloof. Over een „kiem” van het geoor die, door een zonder de prediking van het Evangelie gewerkte wedergeboorte, in het hart wordt „ingepant”. Over een „algemeen” en „bijzonder” aanbod van genade.

Als gevolg van die theorie ontrent een „uitwendig” en een „inwendig” verbond (of een „uitwendig” of „inwendig zijde”

1) Ik denk hierbij aan mannen als Schilder, Vollenhoven, Dooyeweerd, Janse, Holwerda, Jager, Van ’t Veer, Tunderman, de gebroeders Spier en niet te vergeten: Woelderink.

2) Echte wetenschap is voor alles het ontwaren van in het geschapene en zo ook in de Woordenopenbaring bestaande reële onderscheidingen. De „fouten” die men daarbij maken kan zijn het over het hoofd zien van reële onderscheidingen en het fingeren van niet-reële.

daarvan) ontstond de constructie van een „echte” en een „schijn-doop” en de theorie van de „veronderstelde wedergeboorte”. (Die is, dit even tussen twee haakjes, niet door Kuyper uitgevonden! Men vindt die al in geuren en kleuren bij Voetius!) De biograaf van Voetius vertelt dat deze vrome theoloog in Utrecht waar hij veertig jaar professor was een „Gideonsbende” had gevormd die de „orthodoxie” en — de aristotelische filosofie verdedigde!

Reeds bij het leven van Calvijn begon deze funeste ontwikkeling. Ze veroorzaakte o.a. dat de voortreffelijke bedoelingen van de theologen van „de nadere reformatie” niet werden gerealiseerd. Theologen en „gewone” gelovigen raakten daardoor in heftige onvruchtbare disputen over allerlei splinterige theologische kwesties, die aan het leven des geloofs grote schade toebrechten en — wat misschien nog erger was — oorzaak werden van allerlei richtingen, die, als de overheid niet tussenbeide was gekomen, tot kerkerscheuringen zouden hebben geleid! Nu de overheid niet meer ingrijpt hebben we ten gevolge van deze kanker in het gereformeerde leven in de laatste halve eeuw vier grote en een aantal kleine kerkerscheuringen beleefd.

Het was in de jaren dertig dat vooral door het werk van Schilder, Vollenhoven, Dooyeweerd, Janse, Woelderink en anderen onze ogen open gingen voor de funeste invloed van allerlei „wetenschappelijke scholastiek” in kerk en theologie.

J. MULDER — EINDHOVEN

Over het „Liedboek”

In Eindhoven heeft de kerkeraad indertijd een liturgische werkgroep in het leven geroepen. Tot de taken van deze werkgroep behoort o.m. de „keuring” van het Liedboek. Over de manier waarop dit gebeurt willen we nu wat vertellen.

Er zijn twee zaken die hierbij bekeken en gewaardeerd worden, n.l.:

- a. De teksten van de liederen.
- b. De melodien.

Wat de teksten betreft gaan we na of deze wel bijbels zijn, waarbij we letten op een aantal mogelijke afwijkingen.

1. Het lied mag niet piëtisch zijn

Wat onder piëtisch verstaan moet worden vindt u zeer goed weergegeven in een boek van Dr F. van Deursen: „Psalmen (II)”, verschenen als deel Ik in de be-

kende reeks: „De voorzeide Leer”. In dit boek wordt een vergelijking gegeven van „de psamen met de evangelische gezangen”. Aan te bevelen voor ieder die zich in deze materie wil verdiepen.

Uit het boek de volgende aanhalingen: „In het piëtisch milieu dat zoveel gezangen heeft voortgebracht, draaide de belangstelling minder om wat er in het begin van onze jaartelling in Palestina was gebeurd, dan om de „beleving” van die dingen in het „innerlijk” van de afzonderlijke gelovige. Daar kwam het maar op aan... of Christus al in uw hart geboren was!” (blz. 371). En ook: „Evenals alle mystieken gebruikten ook de piëtische gezangendichters om de 'beleving' van de 'ziele'-gemeenschap met God te beschrijven graag bewoordingen die ontleend zijn aan het liefdesleven van man en vrouw”. Zie b.v. Lied 295. „Aan de deur van 's harten woning klopt des hemels bruidegom... Kom mijn bruid, die ik bemijn, doe mij open, laat mij in.” Maar in de Bijbel is niet de individuele gelovige de bruid maar de gemeente!

Ook lied 323 heeft duidelijk een piëtische inslag. Zie b.v. vers 5: „Oeverloze diepte, wonderlijkste wonder, zee ik ga in U ten onder. Ik in u, laat mij nu, vallen in den blinde, u slechts zien en vinden”.

2. Het lied mag niet humanistisch zijn

Als voorbeelden de liederen 489, 490 en 491. (Maar er zijn er meer.) In deze liederen komt wel een menselijke lotsverbondenheid naar voren, maar God en zijn handelen in Christus komt niet of zeer verhuuld aan bod.

3. Er mogen geen onbijbelse suggesties gedaan worden

Zoals b.v. in lied 237.

Hierover nog weer uit het boek van Van Deursen (blz. 369): „Wij vragen ons af of ook de verschillende variaties op het thema: „Veni Creator Spiritus” wel schriftuurlijk verantwoord zijn. Lees in ons gereformeerd doopsformulier wat Gods Geest ons door de doop al beloofde. Is dan nu wel de beurt aan ons om te zingen: „Kom, Schepper, Geest?”.

Dit zijn enkele opmerkingen en voorbeelden over de criteria die de liturgische werkgroep gebruikt. Vanzelfsprekend is het allemaal nog wat ingewikkelder; denkt u maar eens aan sommige kerstliederen waarin gedaan wordt alsof „het kindje” nog geboren moet worden en a.h.w. een toneelstuk wordt opgevoerd i.p.v. een herdenkingslied gezongen.

Hierbij moeten we wel weer oppassen, want er is een stijlfiguur die in de tegenwoordige tijd toch geschiedenis vertelt: Als voorbeeld lied 195.

In vers 1 staat: „Nu valt de nacht...” maar bij het doorlezen van het hele lied zult u bemerken dat het duidelijk gaat over iets dat gebeurd is. Zie maar de slotregels: „Eens voor al heeft Hij het juk van ons afgenomen”.

Wat de melodieën betreft zijn we als volgt te werk gegaan. Een verdeling is gemaakt in:

- Bekende melodieën.
- Gemakkelijk te leren melodieën.
- Onbekende en/of moeilijk te leren melodieën.

We hebben zowel wat de tekst betreft alsook voor de melodieën een waarderingsoordeel vastgelegd in een becijfering van 1 t/m 3.

- = slecht (tekst onbijbels of melodie „onzingbaar”).
- = redelijk (tekst met kleine onzuiverheden, melodie toelaatbaar).
- = goed (tekst bijbels en melodie aanbevelenswaardig).

Onderstaand vindt u een lijst van liederen, voornamelijk uit groep a, waarvan de tekst met goed is

Eind december 1976 riepen wij u op om te geven voor een lagere school van The Children's Home in India, waar kinderen zijn opgenomen van lepra-patiënten. We hadden toen nog f 100.000,- nodig voor deze school. Uw reacties hebben ons blij gemaakt. Het geld is binnengekomen en het laatste gedeelte werd het begin van deze maand naar India overgemaakt. Heel veel dank dat u zo royaal gaf.

Intussen is men in India al met de bouw van de school begonnen en op 1 februari jl. werd er een dienst gehouden ter gelegenheid van „het breken van de grond” voor deze school, zoals men dat in India noemt. Wij willen hier graag een gedeelte overnemen uit een van de toespraken:

„Het is een interessant feit, dat een dief soms uit een paleis en een hooggeëerd persoon uit een hutje komt. Het gebouw geeft geen garantie voor de karakters die daarbinnen gevormd worden. Een mooi gebouw is niet nodig om kinderen te krijgen met een eerlijk karakter, die hard werken en model-burgers zijn van dit grote land. Lessen zijn — en worden nog — gegeven onder een boom of in een tijdelijk gebouwtje. Wel nodig om het hoge doel van deze school te bereiken is, dat er kinderen in opgeleid zullen worden naar de normen die de bijbel ons hiervoor geeft, opdat de kinderen de Here Jezus leren volgen en om alle takken van wetenschap te onderzoeken met een wereldbeschouwing waarvan God het middelpunt is. Mensen, die zich inzetten voor hun land. Maar een goede school maakt onze taak wel veel lichter. We bidden dat de HERE deze school zal willen gebruiken voor de uitbreiding van Zijn Koninkrijk en voor hulp aan deze arme kinderen.”

Men hoopt de school met de nieuwe cursus, begin juli a.s., klaar te hebben. Recente foto's lieten zien dat de bouw goed opschiet.

Doordat we prioriteit hebben gegeven aan de bouw van deze school, moest

beoordeeld. Wat de „zingbaarheid” betreft meent de werkgroep dat vóór alles bedacht moet worden dat de gemeente in staat moet zijn de melodie, eventueel na enige oefening en hulp van een koor, goed te zingen. Enig subjectivisme in deze maatstaf is moeilijk te omzeilen en de deskundigheid en praktische kennis van de beoordelaars is hier doorslaggevend. Men stuit hierbij ook op de moeilijkheid dat sommige, overigens bekende, melodieën iets gewijzigd zijn. Waarom is dit gebeurd?

a. Verschillende melodieën zijn onder „de wals van de romantiek” doorgegaan en daardoor zowel melodisch als ritmisch verminkt.

Een duidelijk voorbeeld van ritmische verminking is het bekende lied „Een vaste burcht”, Lied 401. In plaats van een militant strijdlid is het verworpen tot een ritmeloze vorm.

Men zegt nu wel dat het in zijn oude vorm haast onzingbaar is.

Hetzelfde bezwaar hoorden we al jaren geleden, toen we voor het eerst Psalm 99 zon-

andere hulp uitgesteld worden. Het „adopter” van kinderen gaat zo snel, dat de meeste tehuzen thans helemaal vol zijn.

In India staan drie nieuwe kindertehuzen op ons programma. Echter, men is daar begonnen in een gehuurd gebouw als tweede jongenshuis in Tuticorin. Koppen was niet mogelijk en bouwen duurt te lang. De heer Samuel van de Bethel Fellowship heeft daar in de buurt een vluchtelingenkamp „ontdekt” waar al verschillende kinderen en ook volwassenen aan ondervoeding waren gestorven. Omdat de andere Bethel-tehuzen vol waren heeft hij toen een gebouw gehuurd. Als beginkosten zijn hiervoor f 10.000,- nodig voor meubilair, keukeninventaris, salarissen van het personeel en voor onderhoud van de kinderen voor ze „geadopteerd” kunnen worden. Het neemt nl. altijd enige tijd voor de foto's van de kinderen klaar zijn en de gegevens bij ons binnenkomen. In die tijd moeten de kinderen wel verzorgd en gekleed worden. Daarna hopen we dat deze kinderen weer snel „geadopteerd” zullen worden.

In de stad Madras is men bezig met 'e koop van een tweede tehuis. De kosten hiervoor zijn ca. f 100.000,- voor een huis voor ca. 100 kinderen. De prijzen worden in India steeds hoger en ook is het in een stad duurder dan op het platteland. Maar de nood is daar ook groter. In Calcutta onderzoekt men de mogelijkheden voor een kindertehuis. Wij hebben nog geen prijs hiervoor opgekregen. Dit is wel de meest arme stad van India en men schreef ons dat de kinderen daar bij duizenden op straat zwerven. Een grote wens van ons is om daar te gaan helpen. In Kenia wordt binnenkort het vijfde kindertehuis geopend. De al bestaande kindertehuzen zullen worden uitgebreid, zodat meer kinderen geholpen kunnen worden.

Er zijn veel mogelijkheden om te helpen, er is veel te doen. Wij doen opnieuw een beroep op u om ons te steunen, nu om het openen van nieuwe kindertehuzen mogelijk te maken, opdat nog veel arme kinderen een goed huis zullen krijgen waar zij de liefde van de HERE zullen leren kennen en waar geen armoede meer zal zijn.

Stichting Redt Een Kind

Zie verder de advertentie in dit blad.

gen nadat we jarenlang deze melodie op „even lange noten” gezongen hadden. Toen dacht men „dat is niet te zingen”, en nu? Geen enkele moeite.

Men dient weer meer oog en oor te krijgen voor ritme en melodie. Maar er is wel eens onwil om te herstellen wat geschonden is omdat men eraan gewend was en men een schijnbare zekerheid vindt in de onveranderlijke vorm in de kerk.

Als zijdelingse opmerking: dit geldt ook voor de psalmberijming en de psalmmelodieën. In vele kerken zingt men de melodieën nog steeds met later toegevoegde verhogingen die aan het eigen karakter van de psalmmelodie afbreuk doen. Men dient ook hier terug te keren naar de „oudere” melodie, nl. de oorspronkelijke zoals de „komponisten van Calvijn” ze gemaakt hebben. En wat een nieuwe berijming betreft: terwille van de jongeren moeten de ouderen het offer (nl. dat ze de woorden niet uit hun hoofd kennen) brengen. Als ze alleen of met leefliedgenoten zijn kunnen ze rustig de „oude” berijming blijven zingen.

b. Daar vakanties zich steeds meer uitstrekken naar het buitenland zult u ook bemerkt hebben hoe fijn het is dat u liederen kunt zingen op melodieën die u thuis in de goede vorm geleerd hebt.

Herstel van melodieën heeft dus ook een internationaal karakter.

De werkgroep houdt zich aanbevolen voor opbouwende opmerkingen.

Namens de werkgroep voor liturgie:

J. Mulder,

Boschdijk 380, Eindhoven

Bijbelliederen

- Nieuwe melodie maar gemakkelijk te leren.
- Melodie iets gewijzigd.
- Gemakkelijk te leren melodie.
- Nieuwe melodie, gemakkelijk te leren.
- 32, 37, 38, 39, 43, 45 (Psalmmelodieën).
- Nieuwe melodie, goed te leren.
- Vers 8 eventueel wijzigen „Houdt Heer ons leven in uw hand en breng ons in het vaderland”.
- 66, 67, 68, 72, 87, 107 en 109 zijn gemakkelijke en goede melodieën.

Adventstijd

- Gemakkelijke melodie. De tekst is ook geschikt voor Palmzondag.
- Vers 2, zwakke tekst. Melodie zeer mooi.
- Men zou hier het bezwaar kunnen maken dat de tekst al te zeer de indruk wekt alsof het nog gebeuren moet.
- Prachtige, goed te leren melodie. Maar ook hier het bezwaar als in 124.

Kersttijd

- 132, 134, 135, 140 (regel van vers 2, zwak), 141 (niet al te piëtisch), 145, 146, 147, 150.
- Gemakkelijk te leren, prachtige melodie.

Tijd voor Pasen

177, 19 (te zingen op de wijs van Psalm 22). 180 (zonder de verzen 5 en 7)
182, 187 (vers 1 zeer goed, verzen 2 en 3, zwak) 189.
195. Goed te leren melodie.

Paastijd

203. Melodie, niet te moeilijk, evenals lied 205.
208. Een uitbundig Paaslied. Bij begin van een dienst kunnen b.v. de verzen 1, 2, 3, 18 en 19 worden gezongen.
213, 215, 217, 218 (eenvoudige melodie; in vers 6, laatste regel het woord verzoeten veranderen in b.v. verzachten), 219.
223. Gemakkelijk te leren melodie. In vers 4 het woord godverlaten veranderen in b.v. erg verlaten.
225. Een zeer goede nieuwe melodie.

Hemelvaart

228. Gemakkelijk te leren melodie.
229, 235 (melodie iets gewijzigd).

Pinksteren

236. Indien melodie te moeilijk, te zingen op de wijs van Ps. 134.
242. Melodie misschien te moeilijk voor gemeentezang?

Trinitatis

254, 255, 257, 259.

Koninkrijk Gods

279, 281, 284, 285, 296, 297, 298, 300, 301.
302. Deze melodie is minder bekend maar erg mooi.

Kerk, Belijdenis, Doop en Avondmaal
303, 304, 305, 310, 314, 333 (gemakkelijke melodie).

351. (te zingen op de melodie van 350), 360, 363 (het woord God vervangen door Heer.).

Ochtend en avond

386, 387, 388 (zonder vers 6, 8 en 9), 392 (zonder vers 5), 393.

Jaarwisseling

397.

Andere liederen

399, 412, 414, 415, 418, 419 (laatste regel, vers 1 veranderen in „dat als een zucht vergaat“).
423, 429, 432, 434, 440, 442, 444, 449, 457, 460, 461, 462, 465, 466, 473, 479 (melodie is niet moeilijk).

Kerknieuws

Beroepen te Dronten: Ds G. van Atten te Gorinchem.

Ds G. Mul — Op zondag 12 juni a.s. zal D.V. ds G. Mul te Dronten bevestigd worden als predikant van de kerk van Amsterdam-Tuinstdeden-Zuid/West. Als bevestigiger hoopt op te treden ds H. Schuurman te Heemstede-Lisse.

Zalk en Veecaten — Men heeft het plan opgevat een lokaal te bouwen bij de kerk. Het totaalbedrag aan kontanten en toezeggingen is reeds gestegen tot ongeveer f 29.000,—. De kerk te Zalk en Veecaten telt momenteel plm. 240 zielen.

Sola Scriptura — Voor het studenten-dispuut „Sola Scriptura“, uitgaande van de „Civitas Studiosorum in Fundamento Reformato“, hoopt op 27 april a.s. om 19.00 uur in Cunera, Nieuwe Gracht 32 te Utrecht, ds A. Kool te spreken over het onderwerp: „Het gebed“. Belangstellenden zijn van harte welkom.

Kemperland Brabant

Te huur

HUIS MET GROTE TUIN.
5 pers. - 24 juni-14 juli.

Tel. 040-533022.

Te huur

HERENHUIS

te Hengelo (Ov.)
in natuurlijke omgeving.
Van 24 juni t.m. 15 juli.

Tel. 05400-17740.

veel kinderen

werden door u geadopteerd!

in india... in kenia...

nu zijn de kindertehuizen vol

meer dan vol...

maar er wachten nog

zoveel kinderen

ze missen onderdak

en voedsel

en kleding

maar vooral het onderwijs

dat hun de weg naar de Here wil leren kennen

geef daarom uw giften nu!

zodat we weer kunnen bouwen

en nieuwe adopties mogelijk maken!

stichting

redt een kind

secretariaat: dr. guépinlaan 23 - ommeren (betuwe) tel. 03443-2079

postgiro: 1599333 t.n.v. stichting redt een kind te zwolle

bank: raiffeisenbank - zwolle, rek.no. 37.73.32.860.

STICHTING VERENIGDE UITVAARTFONDSEN IN NEDERLAND

ONZE STICHTING MAAKT GEEN WINST

Ze is een Stichting, welke de gemeenschap wil dienen en het algemeen belang bij haar maatschappelijk streven als uitgangspunt neemt.

Een zestig jaar ervaring stelt haar in staat u een compleet pakket verzekeringen aan te bieden, met als sterkste troef haar lage premies, die gedurende de gehele looptijd onveranderd blijven.

Tevens verzorgt zij begrafenissen (ook voor nietverzekerden).

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot haar kantoor Enschede, Haaksbergerstraat 231 hoek Getfertsingel, telefoon 053-31 95 35 - 32 36 93.

Kantooruren 8.30-12.30 - 13.30-17.00 uur.